

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามกระแสในยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีโลกตะวันตกเป็นผู้ผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงนี้ทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและสังคม จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงเพื่อชิงความได้เปรียบ เกิดความบาดหมาง เกิดปัญหาไร้พรมแดนทางวัฒนธรรม และปัญหาต่างๆ มากมายตามมา นอกจากนี้กระแสวัฒนธรรมและข่าวสารข้อมูลที่ขาดการกั้นกรองไหลผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ธุรกิจบันเทิง โฆษณา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อต่างๆ รวมทั้งเกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม เกิดการลอกเลียนแบบที่ผิดๆ ในขณะที่วิทยาการเทคโนโลยีต่างๆ ได้รับการปรับปรุงให้เจริญไปในทางวัตถุ แต่ปรากฏว่าความเจริญทางด้านจิตใจนั้นกลับเสื่อมโทรมลง ทำให้คนในสังคมมีความเป็นอยู่อย่างเดือดร้อน สับสนวุ่นวาย เช่น เกิดปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคจิต การคอร์รัปชัน การเบียดเบียนซึ่งกันและกันในลักษณะต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าแม้คนในสังคมจะได้รับการพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยี แต่ยังมีบุคคลส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมที่สังคมไม่พึงประสงค์โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศชาติ (ดาวรุ่ง อิมเอิบ, 2546, 1) ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องวางรากฐานให้มีการศึกษาที่ถูกต้อง และการศึกษาที่ถูกต้องนั้นจะทำให้คนพัฒนาขึ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ความรู้และสติปัญญาของตนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551, 151)

การศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพในจิต ความสามารถด้านต่างๆ จึงจะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข รู้ทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 2) การศึกษาที่ดีนั้นจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่า

มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 11)

กรมวิชาการจึงได้มีหนังสือลงวันที่ 25 เมษายน 2545 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั้นให้สถานศึกษาจัดให้นักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนาได้เรียนรู้ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อเน้นความเป็นคนดี (กรมวิชาการ, 2551, 9) ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในส่วนสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมนั้น มีมาตรฐานที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนระดับชาติ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเข้าใจ ตระหนักและ ปฏิบัติตนเพื่อเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 52)

สภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สังกัดได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ซึ่งรายงานถึงผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ร้อยละ 52.22 คะแนนเฉลี่ยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ร้อยละ 51.08 และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตำบลปรัก อำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งมีจำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดควนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนคิดเป็นร้อยละ 46.50 โรงเรียนบ้านไสใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 45.40 โรงเรียนบ้านควนลำภูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 57.25 โรงเรียนคลองหมื่นเพชรมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 50.54 โรงเรียนบ้านหนองคล้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิด เป็นร้อยละ 50.74 และ โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.98 จากเป้าหมายของโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยาที่ตั้งไว้ ร้อยละ 70 นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดเจตคติ ที่ดีและเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การเรียนการสอนในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ไม่ประสบความสำเร็จผลเท่าที่ควรมีสาเหตุมาจากการเรียนการสอน ขาดสื่อ ครุส่วนใหญ่

มีการงานด้านการสอนและต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งมีเวลาค่อนข้างจำกัด ในการเตรียมการสอน การจัดหาสื่อ การหาความรู้เพิ่มเติมใหม่ๆ ครูไม่รู้จักแหล่งอุปกรณ์ ขาดความรู้ในการผลิตสื่อ ขาดความรู้ในเนื้อหาวิชา ไม่มีความรู้ในวิธีการสอนที่เหมาะสม ถึงแม้ในปัจจุบันครูจะเริ่มเข้าใจวิธีสอนหรือวิธีการให้การศึกษาอบรม เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างลักษณะนิสัยอย่างถูกต้องขึ้นมาบ้างแล้วก็ตาม แต่ครูยังคิดในเนื้อหาและทักษะเฉพาะทำให้เกิดความรู้สึกว่า เป็นการเสียเวลาและสอนไม่จบ นอกจากสาเหตุเพราะครูขาดวิธีสอน ขาดทักษะการสอนแล้วอีกสาเหตุหนึ่งคือนักเรียนไม่เห็นความสำคัญในการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่มีความรู้ในเรื่องของพระพุทธศาสนา และละเลยการปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอน ครูเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่ได้เน้นที่กระบวนการเรียนการสอนที่จะหาองค์ความรู้ใหม่ที่ทำให้นักเรียนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (ประเสริฐ นีโกกรัง, 2549, 13) ครูผู้สอนไม่ปรับปรุงวิธีการสอนและอุปกรณ์การสอน มุ่งแต่จะหาความรู้มาถ่ายทอด เน้นการจำ เนื้อหามากกว่าการฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหา ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ใช้รูปแบบ การสอนแบบเดิมๆ คือการบรรยายและสอนให้นักเรียนท่องจำ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียน ไม่สนุก เด็กเบื่อหน่าย ง่วงนอนและไม่สนใจฟัง นอกจากนี้ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในพระพุทธศาสนา และขาดทักษะในการสร้างสื่อการเรียนการสอน เวลาและเนื้อหาที่กำหนดให้มานั้น ไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพระพุทธศาสนา (จันจิรา เลิศศรีบัณฑิต (2553, 3)

เจตคติมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน หากผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาเรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญของวิชาเรียน ในทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมจะช่วยให้การเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ นวลน้อย แสนกล้า (2552, 123) ที่พบว่าเจตคติมีความสำคัญ ต่อการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ ถ้านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชานี้ดี ก็จะทำให้นักเรียนมีความสามารถเรียนได้ดี เข้าใจสนใจและตั้งใจเรียน ย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปในทางที่ดี แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้ามก็จะทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ฉะนั้นครู ต้องโน้มน้าวตลอดจนชักจูงให้นักเรียนเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาเรียนให้เป็นไปในทางที่ดี เพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่เป็นวิธีสอนที่ ดร.สาโรช บัวศรี เป็นผู้ริเริ่มจุดประกายความคิดในการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการเรียนการสอนโดยประยุกต์หลักธรรมอริยสัจสี่ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรคมาใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้ควบคู่กับแนวทางปฏิบัติที่เรียกว่า “กิจในอริยสัจสี่” อันประกอบด้วย ปริยญา (การกำหนดรู้) ปหานะ (การละ)

สังคิกริยา (การทำให้งัง) และภาวนา (การเจริญหรือลงมือปฏิบัติ) ซึ่งได้ประยุกต์เป็นการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาไว้เป็นขั้นตอนคือ 1) ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) คือการให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องแก้ไข 2) ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ) คือการให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและตั้งสมมติฐาน 3) ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) คือการให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค) คือการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุป ซึ่งทิสนา แจมมณี (2550, 300) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนตามแนวของอริยสังคีตส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดค้นและสร้างสรรค์สอนให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมให้มีคุณลักษณะตามหลักการและจุดหมายของการจัดการศึกษาตามแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และจากการศึกษางานวิจัยพบว่าการสอนตามหลักอริยสังคีตทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน เช่น ผลการวิจัยของประภาพรรณ อินทร์เพ็ญ (2548, บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสังคีตโดยใช้เทคนิคคู่คิดคู่สร้างในวิชาสังคมศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และดาวรุ่ง อิมเอิบ (2546) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักกรรมของนักเรียนที่ใช้วิธีสอนแบบอริยสังคีตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสมบัติ ไกรอำ (2550) พบว่าหลังการสอนแบบอริยสังคีต 4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาในระดับมาก

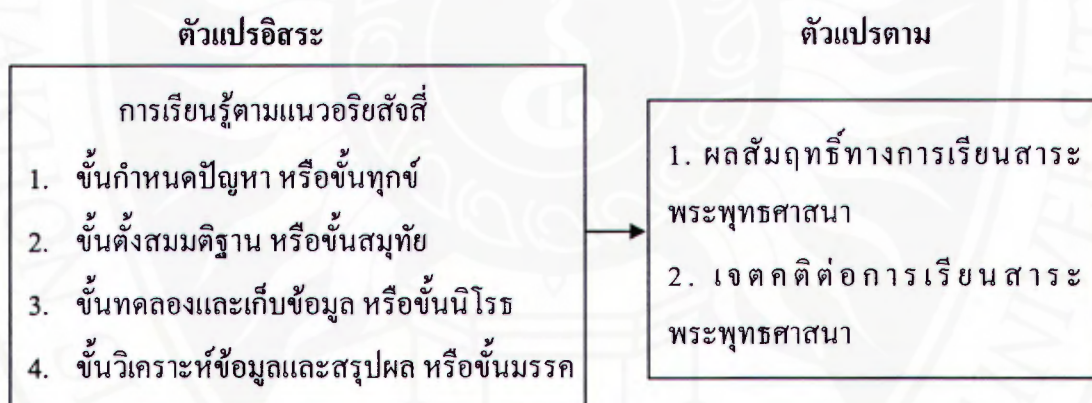
ผู้วิจัยจึงสนใจจะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสังคีต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่อย่างไร และหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสังคีตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างจากเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 หรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งศึกษาเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสังคีตว่าอยู่ในระดับใด อันจะเป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวริยสัจสี่ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวริยสัจสี่ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวริยสัจสี่ในภาพรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวริยสัจสี่ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยสัมฤทธิ์พระพุทธศาสนาตามแนวริยสัจสี่เรื่องหลักธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนววิจัยสัจสี สูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนววิจัยสัจสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างจากเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งมีจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดควน โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา โรงเรียนบ้านควนลำภู โรงเรียนบ้านไสใหญ่ โรงเรียนคลองหมื่นเพชร โรงเรียนบ้านหนองคล้า จำนวนนักเรียนทั้งหมด 129 คน เนื่องจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้มาโดยการใช้วิธีจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งผลการสุ่มได้โรงเรียน สุขสวัสดิ์วิทยา ตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 41 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้ตามแนววิจัยสัจสี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 เจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสุขสวัสดิ์

วิทยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 ประกอบด้วย

1. ไม่ทำชั่ว
 - 1.1 เบญจศีล
 - 1.2 อบายมุข 6
 - 1.3 อกุศลมูล 3
2. ทำความดี
 - 2.1 เบญจธรรม
 - 2.2 กุศลมูล 3
 - 2.3 พละ 4
 - 2.4 การละ 6
 - 2.5 กัตถุญกตเวทิต่อพระมหากษัตริย์
 - 2.6 มงคล 38 (มีวินัย)
 - 2.7 มงคล 38 (การทำงานไม่มีโทษ)
 - 2.8 มงคล 38 (ไม่ประมาทในธรรม)
3. ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 10 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้ตามแนวริยัสจีสี่ หมายถึง การนำเอาหลักวิธีการสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สอนแก่พุทธบริษัท มาเป็นแนวทางในการสอน วิธีการนี้เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ โดยมีลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้

1.1 ขึ้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) หมายถึง ให้นักเรียนได้เผชิญกับปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ นิทาน เรื่องเล่า การแสดงบทบาทสมมติ ข่าวสื่อพิมพ์ วีดีโอ ในประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การขาดศีลธรรม การมัวเมาหมกมุ่นในอบายมุข การขาดความกตัญญูตเวทิต การไม่มีระเบียบวินัย ฯลฯ ในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกหัวข้อที่กำหนดไว้ แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณากำหนดเหตุของปัญหานั้น

1.2 **ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ)** หมายถึง ให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาที่ยกมา กล่าวในขั้นที่ 1 เช่น ปัญหาการขาดศีลธรรม มาวิเคราะห์วินิจฉัยหามูลเหตุของปัญหา เพื่อกำหนด เป็นหลักเกณฑ์ในการแก้ไข

1.3 **ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)** หมายถึง ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมาย ที่หมดปัญหาข้อสงสัย และเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการแก้ปัญหามาจากสาเหตุ ที่ค้นพบในขั้นสมมุติ เช่นคนไม่มีศีลธรรม มีสาเหตุมาจากอะไร ผลที่จะได้รับเป็นอย่างไร โดยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการทดลองให้เห็นประจักษ์ซึ่งคำตอบว่า หากมี ศีลธรรมผลที่จะได้รับจะทำให้อยู่อย่างมีความสุข

1.4 **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)** หมายถึง ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ที่ เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นนิโรธ เลือกแนวทางที่ดีที่สุดหรือเป็นไปได้มากที่สุด กำหนด วิธีการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา หลังจากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอวิธีปฏิบัติ ครูและ นักเรียนร่วมกันอภิปรายหลังจากแต่ละกลุ่มอภิปรายเสร็จ

2. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม** หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่วัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3

3. **เจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม** หมายถึง ความโน้มเอียงของความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อการเรียน สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามคุณลักษณะของ เจตคติที่ต้องการจะวัดมี 3 ด้าน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ และคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนได้นำการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ไปใช้ในการสอน หัวข้ออื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาแนวความคิดในกระบวนการทั้งสี่ขั้นตอนในแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน จนบรรลุเป้าหมายสูงสุด

3. ทำให้ครูผู้สอนทราบเจตคติของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรม นำตนให้พ้นจากทุกข์ภัย ดำเนินชีวิตของตนอย่างมีความสุข

4. สามารถนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวอริยสัจสี่ ในรายวิชาอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

